

KATEDRA TEORIE KULTURY FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Autor rigorózní práce: Mgr. Michaela Láchová

Název práce: Rodinné rituály v kontextu české kultury

POSUDEK RIGORÓZNÍ PRÁCE

TÉMA PRÁCE:

Předmětem rigorózní práce Mgr. Láchové je teoreticko-empirická analýza vývojových proměn tradiční evropské rodiny v kontextu rituálů a příbuzenských vazeb. Práce programově navazuje na autorčinu diplomovou práci, kterou dále rozpracovává a rozšiřuje o výklad manželství z perspektivy kulturologie a podrobnější analýzu kategorizovaných rituálů. Autorka na rodinu pohlíží jako na nositele sociokulturních regulativů a důležitý nástroj socializace a enkulturace. Současně upozorňuje na význam rodiny z hlediska její emotivní funkce. Proto věnuje pozornost mechanismům a procesům, jejichž prostřednictvím rodina zajišťuje svojí integraci a transmisi kulturních hodnot v čase a prostoru. V ohnisku zájmu autorky stojí rozbor fungování instituce české rodiny v širším evropském kontextu s přihlédnutím k roli rodinných rituálů a s nimi spjatých příbuzenských vazeb. Autorka se přitom neomezuje pouze na teoretické prameny, ale své závěry opírá o empirická data, která získala v průběhu svého vlastního kvalitativního výzkumu. To dodává její práci dimenzi autenticity a současně odevírá prostor pro další rozpracování tématu, například prostřednictvím doktorandského studia. Práce má výrazně kulturologický charakter. Autorka kompetentně zasazuje poznatky různých společenských vědních oborů do syntetizujícího modelu kultury. Na rodinu pohlíží z kulturologické perspektivy jako na instituci přispívající k fungování sociokulturních regulativů a kulturních idejí, které zásadním způsobem ovlivňují životní způsob sdílený příslušníky určité společnosti. Práci je možné považovat za tvořivý příspěvek k sociologii rodiny a antropologii příbuzenství.

KONCEPCE A STRUKTURA PRÁCE

Práci tvoří dvě relativně samostatné části, ve kterých autorka z různých úhlů pohledu analyzuje zvolenou problematiku.

V první části práce autorka provedla analýzu vývojových proměn tradiční evropské rodiny v čase a prostoru s důrazem na specifika českého prostředí. Pozornost věnovala také prezentaci rodiny jako instituce zajišťující transmisi kulturních hodnot. Logickým vyústěním této části práce byla komparace současné české rodiny s ostatní Evropou s ohledem na sňatečnost a změny v rodinném chování, jako je například posun rození dětí do vyššího věku, pokles plodnosti a sňatečnosti a narůstající počet nesezdaných soužití. Za podnětné je možné označit také autorčiny úvahy na téma příbuzenství a problematiky biologického a kulturního determinismu, které naznačují, že na příbuzenské systémy je možné pohlížet jako na kulturní konstrukci.

Druhá část práce je věnována rodině v kontextu rituálů a příbuzenských vazeb. Tvořivý autorský rozměr jí dávají zejména data a informace získané vlastní empirickou sondou – kvalitativními rozhovory, jejichž cílem bylo zmapovat podobu rodinných rituálů v současné české rodině. Prezentované rozhovory považuji za velice podnětné, neboť umožňují formulovat nové hypotézy a koncipovat systematičtější empirický výzkum, který by přispěl k dalšímu poznání v této oblasti. Obecně je možné konstatovat, že autorka správně formulovala cíle své práce, zvolila vhodnou metodiku a dobře pracovala s empirickými daty i teoretickými prameny. Postup, který při zpracování práce zvolila byl logický stejně jako členění textu do odstavců a kapitol.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

1. V průběhu obhajoby cítím jako užitečné, aby autorka seznámila komisi s novými poznatky a závěry, které učinila na základě rozšíření své diplomové práce.
2. Bude autorka na tématu dále pracovat a pokusí se jej dále rozpracovat například formou doktorandského studia? Pokud ano, jak bude postupovat.

CELKOVÉ HODNOCENÍ

Práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Odborný přínos práce je možné vidět v autorčině snaze analyzovat problematiku rodiny, socializace a enkulturace prostřednictvím kulturologického paradigmatu a s ním spjatého konceptuálního aparátu. Autorka přesvědčivě

prokázala jak schopnost teoretické analýzy relevantních pramenů, tak kompetenci při realizaci vlastního empirického šetření, zejména při sběru, zpracování a interpretaci dat. Práce je napsaná kultivovaným jazykem a vybavena odpovídajícím poznámkovým aparátem. Vzhledem k závažnosti zkoumané problematiky, kvalitě zpracování tématu a úrovni provedených kvalitativních rozhovorů doporučuji tuto rigorózní práci k obhajobě .

V Praze 1.2.2011

PhDr. Václav Soukup, CSc.